

Historische Vereniging Oud-Beijerland

De zaak Hoogenboom.

**Pieter Hoogenboom,
gemeenteontvanger**

**Pieter Jan in 't Veld
augustus 2009.**

Inleiding

Pieter Hoogenboom komt uit de gegoede klasse van die tijd. In zijn familie komen vele leden voor die op enige wijze de publieke zaak hebben gediend.

Zijn grootvader Pieter Hoogenboom was raadslid van 1861 – 1879 en zijn vader Dirk Hoogenboom was raadslid van 1875- 1913 en wethouder van 1885- 1913.

Voor het verhaal en verhoudingen is het goed om iets van de gezinssituatie van de overleden gemeenteontvanger te weten alvorens het verhaal te lezen.

Pieter Hoogenboom was vlascommissionair en gemeenteontvanger, hij is geboren in Oud-Beijerland op 30 september 1860. Hij trouwt met de dochter van een vlasboer, Jorina van Dijk op 17 december 1885.

Uit dit huwelijk worden de volgende kinderen geboren:

Beatrix geboren op 20 mei 1886

Dirk geboren op 9 december 1888, hij wordt ambtenaar te Culemborg tot 1914, dan wordt hij gemeentesecretaris te Dinteloord, in 1917 commissaris ter secretarie te Zandvoort en in 1931 wordt hij burgemeester van de gemeente Hoogwoud. Gearresteerd voor het laten onderduiken van Joden in zijn eigen huis. Overleden tijdens een transport tussen Buchenwald en Theresienstadt. In 1997 wordt hij door de Israëliëse regering postuum onderscheiden met de Yad Vashem medaille en wordt opgenomen in “het park der Rechtvaardigen”.

Simon geboren op 21 april 1893, op 23 november 1917 is Simon Hoogenboom ambtenaar ter secretarie te Zuid-Beijerland en solliciteert naar de ontstane vacature, door het overlijden van zijn vader, van gemeenteontvanger te Oud-Beijerland. Hij wordt per 1 december benoemd, maar neemt deze benoeming niet aan, maar wordt ambtenaar ter secretarie te Vlaardingen, later gemeentesecretaris te Huizen, dan burgemeester van de gemeente Vianen*- Lexmond en later Naaldwijk. (zie bijlage)

*waar eerder A.C. de Vries Broekman burgemeester was.

Simon is getrouwd met de dochter van het Oud-Beijerlandse raadslid G.B. de Jong.

De vraag die de lezer zich in het verder verloop van dit stuk zou kunnen afvragen, is hoe zou het zijn gegaan als Simon Hoogenboom de benoeming van gemeenteontvanger in Oud-Beijerland zou hebben aangenomen.

De vetgedrukte passages zijn conclusies van de schrijver.

Pieter Jan in 't Veld

De zaak Hoogenboom

Op 20 november 1917 komt gemeenteontvanger Pieter Hoogenboom te overlijden. Nu is het in die tijd zo dat de functie van gemeenteontvanger werd ingevuld als een bijbaan, Pieter Hoogenboom was daarbuiten vlascommissieair en hield kantoor in zijn huis aan de West-Voorstraat 10. Dit diende tevens als onderpand voor zijn borgstelling als gemeenteontvanger.

De dag na het overlijden van de gemeenteontvanger (21 nov.) zijn burgemeester A.C. de Vries Broekman, wethouder C. Hoogenboom en gemeentesecretaris A. den Boer naar het woonhuis van de gemeenteontvanger gegaan. Daar is de gemeenteadministratie en gelden nagezien en in orde bevonden en meegenomen. Dit is vastgelegd in een proces-verbaal.

Burgemeester De Vries Broekman heeft ook de kasgelden en de administratie van de militievergoedingen en de kas voor de Belgische vluchtelingen meegenomen. Tevens zijn er enkele niet getelde enveloppen, een beurs met geld door de burgemeester meegenomen.

Op 24 januari 1918 wordt de gemeentekas door de nieuwe gemeenteontvanger overgenomen en die verklaarde dat alles in orde was.

Enkele maanden later op 12 april 1918, dus bijna 3 maanden later, blijkt dat er in de gemeentekas een bedrag ontbreekt van fl. 4130.39.

Onder druk heeft de weduwe via notaris Ten Doesschate, tevens gemeenteraadslid, uit de nalatenschap van de gemeenteontvanger het gewraakte bedrag aangezuiverd.

Kort daarop komt de zoon van de overleden gemeenteontvanger, Dirk Hoogenboom achter het feit dat zijn moeder het gewraakte bedrag heeft aangezuiverd. Deze schrijft vanuit zijn woonplaats Zandvoort, waar hij commies ter secretarie is, een brief aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland op 8 mei 1918.

Hij stelt dat:

“dat daags na het overlijden door het gemeentebestuur van Oud-Beijerland boeken en kas zijn opgenomen, waarvan proces-verbaal werd opgemaakt waarvan een afschrift aan uw college zal zijn verzonden; dat als toen alles, volgens mededeling van het gemeentebestuur in orde werd bevonden en boeken en kas werden medegenomen zonder dat het geld wat in een beurs was werd nageteld”

Tevens stelt hij:

“dat na de dood van zijn vader en voor het in dienstreden van diens opvolger vele betalingen uit de gemeentekas zijn gedaan waarvoor zijn familie niet verantwoordelijk gehouden kan worden. Op dat moment heeft niemand aangetoond waar het verschil in bedragen uitvoortkomt”

Op 1 juni 1918 wordt de gemeenteraad in een besloten vergadering op de hoogte gebracht. Men besluit Gedeputeerde Staten in overweging te geven de brief van de zoon voor kennisgeving aan te nemen. Ook meldt de burgemeester dat de schrijver geen gunstige reputatie heeft, omdat hij ontslag heeft moeten nemen als secretaris te Dinteloord in verband met malversatie bij het distributiebedrijf.

In het licht van de verdere carrière van Dirk Hoogenboom kun je wel vraagtekens zetten bij de opmerking van de burgemeester.

Naar aanleiding van de brief van de zoon van de overleden gemeenteontvanger stelt Gedeputeerde Staten een onderzoek in. Op 8/15 oktober 1918 schrijft Gedeputeerde Staten aan hem dat de kastekorten geruime tijd na het overlijden en de overdracht zijn geconstateerd. Tevens erkent Gedeputeerde Staten dat er enkele enveloppen en een zak geld zijn overgedragen zonder dat deze zijn geteld.

Maar omdat dit gelden waren van Rijkvoorschotten voor de uitbetaling van militaire vergoedingen, die geen deel uitmaken van de gemeentekas en op grond daarvan niet aan het toezicht van Gedeputeerde Staten zijn onderworpen.

Veel later in een debat in de gemeenteraad op 2 juni 1921 blijkt voormalig wethouder C. Hoogenboom zich niet te hebben bemoeid met de overdracht van de kasbescheiden en gelden van de militaire vergoedingen en de Belgische vluchtelingen en dus ook niet met het besluit om die gelden niet na te tellen.

Deze geeft aan dat dit een zaak is die de burgemeester aangaat en geen zaak was van de wethouders.

Het blijft onduidelijk wie voor wat verantwoordelijk was, voormalig wethouder C. Hoogenboom legt duidelijk de verantwoordelijkheid bij de burgemeester.

In diezelfde raadgeving geeft de burgemeester De Vries Broekman toe dat hij de gelden van militie en Belgische vluchtelingen niet heeft nageteld en op gezag van de familie Hoogenboom heeft aangenomen dat deze juist waren. Hij geeft aan dit in het vervolg niet meer zo te doen.

Opmerkelijk is en blijft dat toen de nieuwe gemeenteontvanger J. Feitsma, ontvanger te Zegwaart, benoemd op 28 december 1917, op 15 januari 1918 in dienst trad en de gemeentekas overnam, deze als in orde verklaart.

Raadslid Juch (CHU) stelt: *“dat de deze kwestie voor de familie zeer onaangenaam is aan `t graf werd de gemeenteontvanger geprezen als een accuraat man, geconstateerd was dat alles in orde was en later moest de weduwe een tekort bijpassen”*

Raadslid Juch vraagt nog aan burgemeester De Vries Broekman onder ede te verklaren of er niet meer geld in de beurs was dan er moest zijn.

In de vergadering van burgemeester en wethouders van 27 juni 1921 wordt een brief behandeld van de zoon van de overleden gemeenteontvanger, Dirk Hoogenboom te Zandvoort waarin hij vraagt om een afschrift van de brief die het college op 16 mei 1918 aan Gedeputeerde Staten hebben gezonden naar aanleiding van zijn brief van 8 mei 1918. **Deze brief van 16 mei 1918 is niet in het gemeentelijk archief aangetroffen.**

De burgemeester stelt zich op het standpunt dat dit afschrift niet gegeven kan worden, het betreft hier een ambtelijk schrijven aan de Commissaris van de Koningin.

De beide wethouders zijn een andere mening toegedaan, wethouder B.W. Schipper (AR) stelt: dat de inhoud van dit schrijven toch eerst in de raad aan de orde komt.

Wethouder Juch zegt: dat het afschrift toch wel gegeven kan worden.

Na hierover te hebben gestemd, blijkt dat beide wethouders voor zijn en de burgemeester tegen.

De burgemeester verklaart direct het besluit voor vernietiging bij de kroon voor te dragen. Overigens wordt bij Koninklijk Besluit van 25 juli 1921, nummer 59, het collegebesluit hangende het onderzoek geschorst.

Deze gang van zaken in het college, gelet op het verdere verloop, wekken de indruk dat de verhoudingen in het college over dit onderwerp verstoord raken.

In de raadsvergadering van 22 juli 1921 wordt er gesproken hoe men nu verder moet met deze kwestie. Volgens wethouder Juch is het een afgesloten zaak, maar de weduwe Hoogenboom heeft spijt dat zij indertijd het gewraakte bedrag heeft aangezuiverd. Raadslid C. Hoogenboom (AR), die indertijd als wethouder bij de controle aanwezig was, wil de zaak nog nader uitzoeken. Wethouder Juch doet het voorstel de weduwe Hoogenboom te vragen op welke wijze zij de zaak behandeld zou willen zien. Dit voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

Op 25 juli 1921 bericht de gemeente de familie Hoogenboom dat de raad overweegt tot een uitgebreid onderzoek.

Op 15 augustus 1921 geeft de weduwe mevrouw P. Hoogenboom- van Dijk aan dat zij akkoord gaat met het onderzoek. Zij stelt verder dat: *“zij ervan overtuigd is dat de administratie goed is gevoerd en dat zij meent dat het bedrag van fl. 4045,11 ½ onverschuldigd was”*.

Als haar gemachtigde wijst zij mr. J. H.J. Simons en of mr. J. H. Monnik advocaten te Haarlem aan.

Ook wenst zij dat het onderzoek zich ook uitstrekt over de militairevergoedingen en welke bedragen er destijds bij het opmaken van de kas zijn meegenomen.

Deze brief wordt behandeld in de raadsvergadering van 2 september 1921.

Dan spreekt burgemeester De Vries Broekman de raad toe en betoogd dat de wijze waarop mevrouw Hoogenboom het een en ander voorstelt niet kan:

“volgens de gemeentewet wordt de gemeenterekening door den raad onderzocht; hij stelt de ontvangsten en uitgaven voorlopig vast. Hierop volgt de controle door Gedeputeerde Staten; zij sluiten de rekening en stellen de ontvangsten en uitgaven definitief vast. Tegen deze beslissing van Gedeputeerde Staten kan door den raad, door burgemeester en wethouders en door den ontvanger bij de kroon voorziening worden gevraagd. Voorzoover het verzoek van de adressante betreft de rekening over het jaar 1917, is de termijn binnen welke voorziening had kunnen worden gevraagd, verstreken. Nu van dit wettelijk middel geen gebruik is gemaakt, vraagt de adressante aan de raad om in te slaan een weg die onwettig is en die indruischt tegen het meest bescheiden begrip dat uit hiërarchisch oogpunt wel denkbaar is. Het behoeft geen nader betoog, dat de raad zulk een verzoek niet alleen niet kan, maar ook niet mag inwilligen. - Mijne Heeren, ik heb niet het minste bezwaar tegen een nieuw onderzoek mits..... door de bevoegde autoriteit. Mevrouw Hoogenboom kan zich desgewenscht richten tot Gedeputeerde Staten met een soortgelijk verzoek. Mevrouw Hoogenboom kan de gemeente dagvaarden tot terugbetaling van naar haar oordeel onverschuldigd betaald bedrag. Uit differentiatie voor de raad stel ik er prijs op met de meesten nadruk en vooraf hierop zijne aandacht te vestigen. Ik heb de eer uwen raad in overweging te geven te besluiten, dat het verzoek van mevrouw Hoogenboom niet kan worden ingewilligd”

Raadslid G.B. de Jong (AR) vraagt “pesterig” van wie het voorgelezen schrijven is, waarop de burgemeester zegt, van mij.

Op zijn beurt zegt raadslid De Jong:

“dat men het licht niet schuwen moet. Als men daar bang voor is, is `t niet recht. Er zijn duisterheden die opgehelderd moeten worden”

In de verdere discussie in de raad staat burgemeester De Vries Broekman alleen ook de beide wethouders laten zich in dit debat horen.

Wethouder Juch: *“als men recht in de schoenen staat kan men `t onderzoek gerust afwachten”*

Wethouder B.W. Schipper: *“als de zaak het daglicht mag zien kan daar niets tegen zijn, wel als men `t licht schuwt”*

Wethouder Juch stelt voor om voor om een commissie te benoemen van 2 raadsleden, 2 ambtenaren, een aan te wijzen gemeenteontvanger en de gemachtigde van de weduwe mevrouw Hoogenboom- van Dijk. Ook moet er inzage gegeven worden van alle bescheiden. En bij ongelijk de kosten door mevrouw Hoogenboom gedragen moeten worden.

Dit voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

Wat hier gebeurt is opmerkelijk, de raad vraagt per brief van 25 juli 1921 aan mevrouw Hoogenboom hoe ze het onderzoek wil. Deze brief wordt ondertekend door burgemeester De Vries Broekman, als voorzitter van raad en college en de brief wordt verzonden. In de raadsvergadering van 22 juli 1921 maakt de burgemeester in de raad geen bezwaar tegen dit besluit tot het schrijven van deze brief.

Als mevrouw Hoogenboom hierop positief reageert, komt de burgemeester met formele bezwaren, die hij natuurlijk ook eerder had kunnen inbrengen. Daarbij als je iets wilt onderzoeken van 4 jaar terug, ontkom je niet aan onderzoek naar bescheiden die procedureel zijn afgedaan. Burgemeester De Vries Broekman laat hier toch de verdenking op zich het onderzoek niet echt te willen.

In de vergadering van burgemeester en wethouders van 9 september 1921 wordt besproken het Koninklijk Besluit van 25 juli 1921, nummer 59, waarin het besluit van het college om een afschrift te geven aan de heer D. Hoogenboom van de brief van 16 mei 1918 aan de Commissaris van de Koningin, wordt geschorst.

Wethouder Juch leest een ontwerp schrijven aan de Minister van Binnenlandse zaken voor. (deze brief is niet in het gemeentelijk archief gevonden).

Burgemeester De Vries Broekman geeft als reactie op dit ontwerpschrijven dat de feiten niet goed zijn weergegeven. Toch komt de brief in stemming waarbij beide wethouders voor stemmen en de burgemeester tegen. In de kantlijn van het verslag staat dat de brief op 13 september 1921, nummer 785, is verzonden.

Op 9 september 1921 wordt mevrouw Hoogenboom- van Dijk op de hoogte gesteld van het genomen raadsbesluit tot het instellen van een onderzoekscommissie. Deze brief wordt gezonden naar Huizen (NH) waar zij nu woont en haar andere zoon Simon Hoogenboom, die daar gemeentesecretaris is.

Op 25 oktober 1921 deelt mevrouw Hoogenboom per brief de gemeente mee dat zij akkoord gaat met de gestelde voorwaarden, zij vraagt wel een paar weken tevoren te vernemen wanneer de onderzoekscommissie bijeenkomt.

Dit natuurlijk met het oogmerk dat haar gemachtigde in de onderzoekscommissie uit Haarlem moet komen.

In de vergadering van burgemeester en wethouders van 4 november 1921 wordt besloten om de onderzoekscommissie uit te bereiden met een wethouder, met als argument dat er nu twee personen namens de raad zitting hebben nl. voormalig wethouder C. Hoogenboom (die eerder bij het opnemen van de kas aanwezig was) en burgemeester De Vries Broekman die beiden belanghebbende zijn, en daardoor de schijn tegen kunnen hebben.

Dan gebeurt er iets opmerkelijks in deze zaak. Op 28 november 1921 komt er bij Gedeputeerde Staten een brief binnen onder de titel "*inter arma silent leges*" (onder wapenen zwijgen wetten), deze getypte brief en ondertekend (getypt) met "*Implorant*" wat zoveel wil zeggen als "klager".

In deze brief wordt gesteld dat deze klager meent dat de door de raad ingestelde onderzoekscommissie in strijd is met art. 57 van de Gemeentewet en met bepalingen van het reglement van orde. Omdat in deze commissie van de raad, ook niet raadsleden zijn benoemd, waaronder de burgemeester.

De “Implorant” vraagt Gedeputeerde Staten intrekking of vernietiging van het raadsbesluit.

De Commissaris van de Koningin gaat in op deze anonieme brief, want op 7 december 1921 vraagt hij een reactie aan het gemeentebestuur.

Dit schrijven van de Commissaris van de Koningin wordt besproken in de vergadering van burgemeester en wethouders van 9 december 1921. Burgemeester De Vries Broekman zegt dat het nu tijd wordt dat hij deze zaak in Den Haag gaat bespreken:

“dan kunnen ze daar horen hoe het precies met deze zaak is gelopen”

Wethouder Juch vraagt of ook hem een afschrift van dit stuk gegeven kan worden, zodat ook de wethouders deze zaak eveneens in Den Haag kunnen bespreken.

In het verslag kunnen we het volgende lezen:

“naar aanleiding de-zer zaak ontwikkelt zich tusschen de wethouders en den voorzitter een onaangename discussie, tengevolge waarvan een besluit hoe in deze te handelen niet wordt genomen”

Deze vergadering van burgemeester en wethouders op 9 december valt op vrijdag.

De maandag daarop op 12 december om 10.15 uur komt het college weer bijeen zonder de burgemeester. Wethouder B.W. Schipper, als oudste wethouder is voorzitter.

Het lezen van het verslag van vrijdag wordt aangehouden. Om een goed beeld te krijgen van de verhoudingen in het college, volgt nu een integraal verslag van de vergadering van maandagmorgen 12 december:

“De heer Juch het woord verkrijgende zegt. U weet mijnheer de voorzitter welke besprekingen er zijn gehouden op de laatstleden vrijdag gehouden vergadering van burgemeester en wethouders en welke beschuldigingen de toen fungerende voorzitter mij naar het hoofd heeft geworpen tengevolge van het adres van “implorant”, door de Commissaris van de Koningin in handen is gesteld van burgemeester en wethouders om bericht en raad. Een besluit is dienaangaande niet genomen en daarom stelt spreker voor aan de heer Commissaris van de Koningin te berichten dat de wethouders hunne zaken zoo zullen regelen dat zij namens het college van burgemeester en wethouders omtrent het genoemde adres mondeling advies zullen uitbrengen op zaterdag 17 december a.s. overeenkomstig het voorstel van de heer Juch wordt besloten, waarna de vergadering gesloten wordt”

Volgens het verslag van de vergadering van burgemeester en wethouders van 16 december 1921, blijkt dat de Commissaris van de Koningin eerst een reactie van burgemeester en wethouders wil hebben in een “ambtsbericht” op de brief van de “Implorant” voordat hij een afspraak wil maken met de beide wethouders. Wederom

wordt de zaak in het college aangehouden. Evenals die van het intrekken van het collegebesluit van 27 juli 1921 (moet zijn 27 juni).

Een kort en krachtige brief van de Commissaris van de Koningin van 27 december 1921 komt op 28 december bij het Oud-Beijerlandse college binnen. Waarin deze na herhaalde uitnodiging van de Minister van Binnenlandse zaken om het collegebesluit van 27 juni 1921 in te trekken. (weigering een afschrift te geven aan Dirk Hoogenboom van de brief aan de Commissaris van de Koningin 16 mei 1918).

Dat de verhoudingen binnen het college van burgemeester en wethouders ernstig zijn verstoord over dit onderwerp, blijkt uit een brief van de burgemeester van Oud-Beijerland aan de Commissaris van de Koningin van 28 december 1921. Hij (de burgemeester) stelt daarin dat het schrijven van 14 december 1921 door hem in de vergadering van burgemeester en wethouders is gebracht, waar het zonder opgaaf van reden werd aangehouden.

Op 30 december a.s. zal hij het wederom ter tafel brengen. Tevens geeft hij aan dat de brief van de "Implorant" in de vergaderingen van 9 en 16 december ook zonder opgaaf van reden is aangehouden.

De kwestie van het intrekken van het collegebesluit wordt weer ingebracht in de vergadering van 30 december zoals door burgemeester De Vries Broekman aan de Commissaris van de Koningin is toegezegd. Zonder discussie wordt het stuk in stemming gebracht en met twee stemmen voor en de stem van de voorzitter tegen wordt besloten het collegebesluit van 27 juni 1921 niet in te trekken.

Op voorstel van wethouder Juch wordt met twee stemmen voor besloten het schrijven als volgt te beantwoorden; de burgemeester onthield zich van stemming.

"Deelen wij mede dat tot ons leedwezen in het schrijven van den minister niet zijn vervat, de overwegingen welke den minister geleid hebben zijn standpunt ten opzichte van deze kwestie te handhaven. Als gevolg daarvan hebben wij de eer u te berichten dat wij op heden geen termen vinden ons oorspronkelijk besluit in te trekken"

Dan brengt de burgemeester de brief van de "Implorant" ter tafel. Er zal naar Gedeputeerde Staten een brief gaan waarin staat dat er ook nog twee ambtenaren in de commissie zijn benoemd. Of deze onderzoekscommissie in strijd met de wet is laat men over aan Gedeputeerde Staten, wel wordt erop gewezen dat er in meer commissies niet raadsleden zijn benoemd. Als voorbeeld geeft men aan de commissie voor het gasbedrijf. Als de voorzitter, burgemeester De Vries Broekman, de ontwerpbrief in stemming geeft blijkt dat beide wethouders voor zijn en de burgemeester tegen. Als argument voor zijn tegen stem geeft hij aan:

"omdat de zaak in het antwoord niet voldoende wordt belicht en er zaken in genoemd worden die met het adres niets te maken hebben"

Inmiddels is op 7 december 1921 de onderzoekscommissie voor het eerst bijeengewest, de gemachtigde van de familie Hoogenboom vraagt nog uitstel voor de eerste bijeenkomst, wat hem niet wordt gegeven.

Als de onderzoekscommissie voor het eerst bijeen is blijkt de samenstelling als volgt: De raadsleden C. Hoogenboom, H. Monster (SDAP), burgemeester A.C. de Vries Broekman, gemeentesecretaris A. den Boer, ambtenaar ter secretarie D.J. Wijkniet en de gemeenteontvanger van de gemeente Barendrecht J. van Drunen als extern deskundige en de gemachtigde van de familie Hoogenboom.

Burgemeester De Vries Broekman wordt als voorzitter benoemd.

Als je de onderzoekscommissie bekijkt dan kun je vraagtekens zetten bij de onafhankelijkheid. Voormalig wethouder C. Hoogenboom, gemeentesecretaris A. den Boer en burgemeester De Vries Broekman zijn van de zeven leden tellende onderzoekscommissie alle drie direct betrokken geweest bij de overdracht van de gemeentekas en het opmaken van het proces-verbaal op 21 november 1917. Nu spelen zij een hoofdrol in het onderzoek waarbij burgemeester De Vries Broekman diegene is geweest die de ongetelde enveloppen en de beurs met geld heeft meegenomen. Van de overige leden kun je stellen dat ambtenaar Wijk niet onder het gezag staat van de burgemeester en de gemeentesecretaris. Er blijven als onafhankelijke leden alleen raadslid H. Monster en de externe deskundige de gemeenteontvanger van de gemeente Barendrecht over. Zoals eerder gesteld was de gemachtigde van de familie Hoogenboom tijdens de eerste bijeenkomst niet aanwezig.

Als op 15 december 1921 de onderzoekscommissie voor de tweede keer bijeenkomt, is de gemachtigde van de familie Hoogenboom niet aanwezig, ook nu wordt een eerder gedaan verzoek om uitstel niet gegeven.

Diezelfde dag (15 december) ontvangt de gemachtigde van de familie Hoogenboom om 15.30 uur een telegram dat de volgende dag om 9 uur `s morgens er weer een vergadering van de onderzoekscommissie is belegd.

Gelet op het feit dat de gemachtigde van de familie Hoogenboom uit Haarlem moet komen, waarschijnlijk in 1921 niet in het bezit van een auto, werpt met name op de overige leden van de onderzoekscommissie de verdenking dat zij liever zonder de gemachtigde bijeenkomt. Hoe dit precies gegaan, is niet meer na te gaan want van deze eerste twee vergaderingen zijn geen verslagen gevonden.

Op 21 december 1921 is de gemachtigde van de familie Hoogenboom voor het eerst aanwezig en kunnen we door middel van de latere memorie kennisnemen van hetgeen in deze vergadering is besloten.

Raadslid C. Hoogenboom stelt dat de gemachtigde van de familie Hoogenboom geen lid is van de onderzoekscommissie, maar alleen toehoorder is.

De gemachtigde van de familie Hoogenboom mr. Simons stelt het onjuist te vinden dat de burgemeester voorzitter is geworden van deze onderzoekscommissie, omdat onderzocht moet worden wat er met het geld is gebeurd dat door de burgemeester is overgenomen. Voorzitter De Vries Broekman stelt niet weg te gaan als voorzitter omdat hij naar zijn oordeel geen partij is. De gemachtigde mr. Simons blijft proberen een verband te leggen tussen de gemeentekas en de kas van de militaire vergoedingen en de plicht van het college van burgemeester en wethouders deze op 21 november 1917 ook na te zien. En ook het geld dat aan de opvolger, van de overleden gemeenteontvanger Hoogenboom, de heer Feitsma is overgedragen.

“mr. Simons wijst erop, dat de ontvanger verplicht was volgens de wet ook de militaire kas onder zijn beheer te nemen en dat de burgemeester en de wethouders verplicht zijn de kassen na te zien. Nu de burgemeester dat alleen gedaan heeft, is hij als privépersoon ook daarvoor aansprakelijk”

Deze redenering wordt niet gedeeld door de overige leden van de onderzoekscommissie, men blijft bij het feit dat het onderzoek alleen gaat over de gemeentekas.

Bij Koninklijk Besluit van 26 januari 1922, nummer 28, wordt hangende het onderzoek, het besluit van burgemeester en wethouders van 27 juni 1921 verder geschorst tot 25 juli 1922 (opvragen van het afschrift van de brief van 18 mei 1918 aan G.S. door de zoon Dirk Hoogenboom)

Op de agenda van de vergadering van burgemeester en wethouders van 30 januari 1922 staat een schrijven van Gedeputeerde Staten over de onderzoekscommissie dit naar aanleiding van de brief van de” implorant”.

Volgens Gedeputeerde Staten is de onderzoekscommissie in strijd met art. 57 van de Gemeentewet. Men verzoekt het raadsbesluit in te trekken en een nieuw besluit te nemen tot het instellen van een bijzondere commissie.

Inmiddels heeft de onderzoekscommissie haar werkzaamheden afgerond en schrijft in een brief van 22 februari 1922 aan de raad:

“dat zij de geheele administratie voor zoover het de kwestie van den ontvanger Hoogenboom aangaat heeft nagezien en nageteld”

Het blijkt dat er een verschil is geconstateerd van fl. 295,-- aan havengeld wat in eerdere onderzoeken niet was meegenomen en daarvoor te veel van mevrouw P. Hoogenboom-van Dijk is gevorderd.

Behoudens de gemachtigde van de familie Hoogenboom ondertekenen alle leden van de onderzoekscommissie deze conclusie.

In de raadsvergadering van 3 maart 1922 komt het rapport van de onderzoekscommissie aan de orde.

De discussie spitst zich toe op het betalen van de kosten voor dit onderzoek door de familie Hoogenboom, omdat volgens de onderzoekscommissie behoudens de fl. 295,-- het aangevulde bedrag juist is.

Uiteindelijk wordt besloten om de familie Hoogenboom voor te stellen, als men akkoord gaat met het oordeel van de onderzoekscommissie, de kosten van het onderzoek door de gemeente wordt gedragen

In dezelfde vergadering wordt nog gesproken over het dringend advies van Gedeputeerde Staten naar aanleiding van de brief van de “implorant” de conclusie is dat nu de onderzoekscommissie zijn werk heeft gedaan, de kwestie is opgelost.

De heren Abr. Schipper (AR) en C. Hoogenboom *“achten `t laag bij de grond ongetekende brieven te schrijven”* hierbij doelend op de brief van de “Implorant”.

In juni 1922 ontvangt de gemeente een 18 pagina`s gedrukte “memorie, inzake rapport van onderzoek administraties gemeenteontvanger 1917 Oud-Beijerland” gericht aan de gemeenteraad in dit uitgebreide stuk geven de gemachtigde, van de familie Hoogenboom, mr. J.H. Monink en mr. J.H.J. Simons met onderliggende stukken hun visie op de gebeurtenissen.

Deze memorie geeft de kern van de zaak weer, die de onderzoekscommissie niet helder heeft gemaakt nl. de dag na het overlijden van de gemeenteontvanger is de gemeentekas in orde bevonden en 3 maanden later blijkt er een tekort te zijn van ca. fl. 4000,--. Wie is nu in deze tussentijd verantwoordelijk geweest voor de gemeentekas?

Waarom zijn de overige kassen verbonden aan de functie van gemeenteontvanger buiten het onderzoek gebleven?

Waarom heeft de burgemeester deze kassen alleen overgenomen?

Waarom heeft hij die niet geteld?

Wat is de rol van burgemeester De Vries Broekman in deze kwestie?

In de memorie wordt ook gesproken over het feit dat bij de familie Hoogenboom nog 27 kwitanties zijn gevonden, in het onderzoek komen deze niet aan de orde en ook in de memorie wordt niet duidelijk waar die kwitanties van zijn en de waarde die zij vertegenwoordigen.

Zowel in de vergadering van het college van burgemeester en wethouders als in de gemeenteraad wordt verder geen melding gemaakt van deze ingekomen memorie. Wel te vinden in het gemeentelijk archief als ingekomen stuk.

De vraag blijft of dit stuk ooit de leden van de gemeenteraad heeft bereikt, ondanks dat de Gemeentewet voorschrijft dat brieven aan de gemeenteraad terstond ter kennis aan de leden van de raad moeten worden gebracht.

Op 17 december 1922 besluit de gemeenteraad om fl. 295,-- aan mevrouw P. Hoogenboom-van Dijk te Huizen te betalen.

Ook door de familie Hoogenboom is geen verdere actie ondernomen.

Het hele dossier met alle onderliggende stukken zijn te vinden in het archief van de Historische Vereniging Oud-Beijerland: gemeentebestuur/ politieke partijen doos 7 omslag A.

Bijlage:

Op 23 november 1917 solliciteert de zoon van de overleden gemeenteontvanger Simon Hoogenboom naar de functie van zijn overleden vader als gemeenteontvanger.

Simon Hoogenboom is op dat moment sinds 4 februari 1914 ambtenaar ter secretarie van de gemeente Zuid-Beijerland en tijdelijk directeur van het levensmiddelenbedrijf van de gemeente. (dit was in verband met de distributie tijdens de 1^e Wereldoorlog)

Ook is hij in het bezit van de akte van bekwaamheid in de gemeenteadministratie, en daarmee gediplomeerd kandidaat gemeentesecretaris is.

Echter voordat Simon Hoogenboom zijn sollicitatiebrief schreef, heeft hij wellicht mondeling laten weten geïnteresseerd te zijn in de functie van gemeenteontvanger.

Want op 20 november wordt zijn naam al genoemd in een vergadering van het college van burgemeester en wethouders.

Ook heeft gesolliciteerd D. Fonkert jr. die al 11 jaar werkzaam is als ambtenaar ter secretarie in Oud-Beijerland.

In het college van burgemeester en wethouders wordt gesproken dat als men Fonkert zou kiezen, dit de gemeente Fl. 150,-- per jaar zou besparen.

In het college geeft wethouder C. Hoogenboom aan dat er een meerderheid in de gemeenteraad op de hand is van Simon Hoogenboom. Er komt een voordracht in alfabetische volgorde 1. Fonkert 2. Hoogenboom.

Op 27 november komt de zaak weer in het college van burgemeester en wethouders aan de orde, wethouder C. Hoogenboom wil nu toch weer een open sollicitatie via een advertentie in de krant, uiteindelijk besluit men de eerdere aanbeveling te handhaven.

De aanbeveling komt in de gemeenteraad van 30 november aan de orde. Hieruit blijkt dat de heer Fonkert ook raadsleden persoonlijk heeft aangeschreven (de sollicitatiebrief van de heer Fonkert is niet in het gemeentelijk archief aangetroffen).

Na een schriftelijke stemming blijkt dat D. Fonkert 4 stemmen krijgt en S. Hoogenboom 8 stemmen.

De voorzitter wil direct de heer S. Hoogenboom in kennis stellen en hem diezelfde avond nog beëdigen.

Simon Hoogenboom wordt per 1 december 1917 benoemd als opvolger van zijn vader als gemeenteontvanger.

Bij brief van 1 december 1917 wordt de Simon Hoogenboom schriftelijk benoemt, met als voorwaarde dat hij binnen 14 dagen zijn borgtocht van Fl. 7500,-- moet stellen.

Hij neemt de benoeming niet aan, en wordt ambtenaar van de gemeente Vlaardingen.

Bronnen: gemeentelijk archief Oud-Beijerland.